

til at yde 56—57 Millioner Kroner. Ved Forhandlingerne i Folketinget i 1894 gjorde den daværende Indenrigsminister Regnestykket op til 36 Millioner for selve Tienden foruden Tiendskatten og Rentetabet for Staten. Jeg tror, og saa efter de Udtalelser, som Finansministeren kom med i Folketinget, at man kan blive staaende ved, at det i det hele taget vil blive 46—47 Millioner for Statskassen, som Forholdene foreligge i Øjeblikket. Det kan jo ikke nægtes, at det er en overordentlig stor Sum, og for at gaa til saa store Udgifter for Statskassens Vedkommende maa der være meget tvingende Grunde. Man har nu som saadanne Grunde anført Fortidens Uret, den Uret, der er gjort mod Tiendeyderne, og som den Dag i Dag gøres imod dem. Jeg kan ikke erkende, at denne Uret vedblivende er til Stede. Den er ganske sikkert udjævnet gennem Tidernes Løb gennem Arv, Køb og Salg og Overdragelse af Ejendommen, og jeg tror ikke, at nogen kan nægte, at enhver fornuftig Mand, der køber en Ejendom, tager Hensyn til Tiendebyrden og fradrager den i den Sum, han vilde give for Ejendommen, hvis den var tiendefri. Ganske vist har man andre Steder villet fremhæve den konservative Kontinuitet, der er i vor Bondestand, som en Mulighed for, at de samme Slægter, som ejede de tiendeydende Ejendomme den Gang Tiendebyrden blev dem paalagt, kunde besidde dem endnu. Jeg tror, at naar der er Tale om at gaa saa langt tilbage, vil det blive et Fantasistykke at tænke sig, at de nuværende Besiddere af Ejendomme direkte skulde lide ved den Uret, der er begaaet mod deres direkte Stamfædre. — Men jeg gaar nu et Øjeblik ud fra, at man har Ret i denne Tale om Uretten, jeg har saa dog en Indvending mod denne overordentlig betydelige Statsgave, og det er den, at det bliver den ganske tilfældige Besidder af Ejendommen, der faar Statsgaven i sin Lomme. Det kan jo ikke nægtes, at den Mand, som i Dag ejer en Ejendom med Tiende og i Morgen modtager den her i Forslaget omtalte Statsgave, i det Øjeblik er just den Sum rigere, som Statsgaven udgør, og naar han sælger Ejendommen, indkasserer han Statsgaven kontant. — Vil man gaa over til at se Sagen fra det andet Synspunkt, som ogsaa blev berørt i det andet Ting, og sige: Ja, men Hartkornet er saa overbebyrdet, at enhver Lettelse af det er rigtig og berettiget, saa vil jeg sige, at da

med Hensyn til denne Sag, for saa er det efter min Mening en Skattereform, og saa maa jeg henvisse Sagen til Finansministeren som ikke hørende længere under Landbrugsministeriet.

Jeg skal ikke her ved første Behandling komme ind paa de enkelte Detailspørgsmaal, som der kunde være Grund til at fremhæve, og som jeg bemærkede, er Forskellen fra den gældende Lov af 8de Maj 1894, naar man undtager §§ 2 og 3, ikke synderlig væsentlig. Jeg skal derfor i Øjeblikket ikke komme ind paa de andre Paragraffer, men holde mig til §§ 2 og 3, som omfatte Erstatningsspørgsmaalet. Jeg maa her erkende, at Forslagsstillerne have søgt at gøre Ret og Skel lige over for Tiendeejerne. Der er, som jeg allerede har berørt, foreslaaet, at Tiendeejeren skal have 24 Gange Tienden, naar Tiendeyderen forlanger Tienden afløst, og 22 Gange Tienden, naar han selv forlanger Aflysning, alt efter nærmere Regler med Hensyn til Kapitelstaksten, som findes anført i § 2. Jeg tror, det maa siges at være en ret rimelig — man har lagt mig i Munden, at jeg har sagt rigelig, men jeg har sagt rimelig — og passende Erstatning, og det er for saa vidt glædeligt, at Forslagsstillerne have ønsket at give en virkelig fuld Erstatning, idet det maa erindres, at en Erstatning af 24 Gange Tienden med Tillæg af Tiendskatten, som vedkommende Tiendeejer slipper for, vistnok maa kunne sættes til 25 Gange Tienden. — Det er ogsaa blevet bebrejdet Forslagsstillerne fra forskellig Side, at de her have villet give Tiendeejerne for meget. Jeg kan ikke slutte mig til disse Bebrejdelser. Man har anført, at naar Tienden blev afløst, fik Tiendeejeren derved en ret betydelig Kapital udbetalt til ganske fri Disposition, og at han saa ved at udnytte denne Kapital vilde kunne skaffe sig en betydelig højere Fortjeneste. Dertil er at bemærke, at en Del af Tienden skal baandlægges til fremtidig Vedligeholdelse af Kirkerne, og det skal nok vise sig, at det vil være en meget betydelig Del af Tienden, der vil medgaa dertil. Der har ogsaa været Forslag fremme i det andet Ting — dog ikke som Ændringsforslag, men som Udtalelser — gaende ud paa, at hele Kapitalen burde baandlægges, og den nuværende Kultusminister har ved Forhandlingerne i 1894 udtalt sig noget i samme Retning, udtalt det ønskelige og nødvendige i, at der blev baandlagt en meget stor Del af Kapitalen eller den hele til fremtidig Sikkerhed for Kir-